

ZLATKO DUKIĆ, novinar i književnik

KLASIKA ZA DIVLJENJE I PAMĆENJE

(Riječ na otvaranju Izložbe "Iz arhiva AUF BiH" u BKC-u u Tuzli)

Ne dešava nam se često, ali kad se desi – valja zastati, posvetiti pažnju, izraziti poštovanje i stav. I to stav, koji, u ovom slučaju, ne samo da je na granici divljenja i fascinacije onim što predstavlja samo dio iz bogatog fundusa arhiva Asocijacije za umjetničku fotografiju Bosne i Hercegovine. To je, još više, spontano nametnuta potreba memorijskog vraćanja u neka davna vremena – ovog puta u ograničen period od 1955. do 1975. godine – kada je umjetnička fotografija u našoj zemlji bila u izrazitom, rastu, razvoju i procvatu. Dakle, na cijeni.

Posegnuti za tim da se vratimo u to vrijeme, ne samo da je potez vrijedan poštovanja, već i znak da se ovaj dio kulture sjećanja, zapravo mora svesti na to da poštujemo ono što smo bili, kakvi smo bili, šta radili i koliko postizali. U ovoj oblasti, to je bilo za svako divljenje. Bilo je u vrhu ne samo ondašnje jugoslovenske, već i umjetničke fotografije koja nije imala granica i prostirala se daleko izvan zemlje. O tome govori redovno, vrlo uspješno, nagradama ovjereno učešće naših umjetničkih fotografa na smotrama širom Evrope i diljem svijeta. O tome govore planski, sistematski, od države i društva podržavani napori, talenti, aktivnosti, smotre, manifestacije. Konačno, o tome govori i plansko razvijanje smjene generacija, prenošenjem iskustava i znanja sa starijih na mlađe i stalno traganje – ne samo za onima koji će nositi tradiciju i vrijednosti umjetničke fotografije, već i uspješno naslijediti, unaprijediti i dalje razvijati ono što se redovno postizalo i po čemu je bilo vrijedno poštovanja, podrške i podsticanja.

Današnja izložba je, dakle, nastala pažljivim i osmišljenim izborom iz prebogatog fundusa arhiva. Nije bilo lako iz tog neprocjenjivo vrijednog obilja, odabrati 50 fotografija, s potpisom 35 autora. Taj napor je, vidimo, urodio plodom, pred kojim se valja zaustaviti, razgledati ga i, svakako, razmisliti o onome što nam je ponuđeno.

A ponuđeno nam je ono što, ruku na srce, mnogi do nas – čak i pasionirani ljubitelji i poznavaoци umjetničke fotografije – sigurno nisu znali. To, na primjer, da je prije šezdesetak godina bilo i vrlo uspješnih pokušaja s kolor-fotografijom. To, dalje, da majstorstvo, odabir motiva, poznavanje tehnike i istančani dar za lijepo i privlačno, nisu bili strani mnogom mlađem stvaraocu u ovoj oblasti. To je bio znak da svjetski trendovi nisu nepoznanica, s jedne, a s druge strane da naši umjetnički fotografi mogu uspješno i ravnopravno da se nose i s najvećim imenima u ovoj oblasti kreativnosti.

Zar se to zorno ne vidi, čak tjera na razmišljanje, a i vraćanje u naše vlastito ondašnje stanje i ono što smo tada bili, kad se stane pred – izdvojiću samo neke radove – fotografiju „Zimska noć“ Stanislava Ivanovića iz 1963. godine, pred „Dva turbana“ Alije Akšamije iz 1959., „Jutro“ Gojka Sikimića iz 1964., „Zimu“ Molorada Jojića iz 1960., „Zimsku grafiku“ Čedomira Šiljića iz 1970., „Katun“ Tomislava Štancla iz 1971., „Sa Baščaršije“ Seada Kapetanovića iz 1964., „Torzo“ Duška Vrička iz 1969., „Iza zavjese“ Ivica Matića iz 1966., „Jutarnji hod“ Zijaha Imamovića iz 1963., „Tronogaše“ Nurage Softića iz 1960. ili „Memento“ Slobodana Krstanovića iz 1959. godine?

Uz sav rizik od toga da budem subjektivan, čak možda i nepravedan, naveo sam samo neke autore i fotografije, iako bi se i za većinu ostalih moglo reći isto: trajna je to potvrda vrijednosti,

stvaralačkog nemira i bezgranične želje i moći autora da umjetničku fotografiju izdignu na nivo majstorstva, specifičnog, produhovljenog doživljaja ljudi, predjela, objekata u svijetu oko sebe i da se, povrh toga, ostavi neizbrisiv, moćan, vrijedan trag u onoj vrsti kreativnosti, u kojoj nije svima dato da umiju i mogu, ali jeste nekim dato da to dovode do ivice savršenstva.

Najlakše i najtačnije je reći da je u pitanju umjetnička klasika, koja – čak i kad je samo ograničena na vrijednosti iz dvije stvaralačke decenije – izaziva divljenje, zagolica pažnju i traži uživanje. Sve to, pretvoreno je ovom izložbom u doživljaj, koji dokazuje otpornost na zaborav, onako kako od zaborava i inače moramo oteti ono što je vrijednost, što ima umjetničku snagu i što rječito govori o nama nekad i traži da se poredimo s nama danas. Kada sumorno vrijeme i, naročito, ova tegobna godina, prosto traže da se i na ovakav način pobjegne od muke i tegobe, koje obilježavaju ovo izopačeno vrijeme, redovno na štetu čovjeka, umjetnosti, ljepote i stvaranja vrijednog, značajnog i korisnog.

Uz taj osjećaj i uvjerenje u to da smo saglasni da nam manjka ovakvih radosti i lijepih događaja, proglašavam otvorenom izložbu „Iz arhiva Asocijacije za umjetničku fotografiju Bosne i Hercegovine“.

Tuzla, 3. 12. 2020.

Zlatko DUKIĆ